

Praštné

kantorky

a roztomilé děti

Irena Kopecká

Prašťené kantorky

a roztomilé děti

I r e n a K o p e c k á

2 0 1 4

A BUDE TU TICHŮ!

„Růžo, prosím tě,“ z okna se vyklonila sousedka, „vezmi mi meruňky, vidím, že jdeš do města, udělala bych dnes dětem k obědu ovocné knedlíky.“

„Tak jo, stačí kilo?“ zeptala jsem se.

„Bohatě! A díky!“

Jedno kilo meruněk na knedlíky, opakovala jsem si, abych nezapomněla, co jsem slíbila.

Nejdříve si vyřídím své nákupy, pak se stavím v obchodě s ovocem, naplánovala jsem si. Mé pochůzky mi zabraly asi hodinu. Teď honem do obchodu s ovocem!

Jen jsem vešla, uslyšela jsem: „Právě dovezli zboží, musíte chvíli počkat,“ omlouval se prodavač a hbitě od závozníka přebíral zboží. Sjela jsem pohledem zákazníky, přede mnou stálo pět žen.

„Bude to tak deset minutek, jestli nechcete čekat, vyřídíte si zatím jiné nákupy,“ úslužně omlouval přejímku zboží pan vedoucí.

Jo, jiné nákupy, ty já už mám, bručela jsem si pod nosem, holt musím tu těch deset minut vyčkat, honilo se mi hlavou.

Ženské stojící přede mnou se začaly bavit o něco hlasitěji než dřív, sem tam vytryskl smích a odpověděl mu chechot jedné obézní paní. Znervózněla jsem. Ještě že jsou prázdniny, do začátku školního roku budu stačit vyprat záclony, umýt okna a hodilo by se vymalovat dětský pokoj. Možná i kuchyň, ale to by ten můj vyváděl, že není otrokem, aby sám maloval, že se nenechá buzerovat od učitelky, už aby byla škola, ať se mohu vyřádit na dětech, ne na něm.

Zas ten protivný chechot za mnou a hlasy, které ho překřikují. Mé myšlenky se opět vrátily k žlutému koberci v obývacíku, ten si přímo říká o vyčistění, a ten zelený z ložnice vlastně také. Safra, kde je ten prodavač, nějak dlouho mu to trvá.

No toto, řehot a chechot vytryskl současně, to je už trochu moc!

Zařvala jsem z plných plic: „A bude tu ticho!“

Bylo, okamžitě, jen já jsem v tom krásném tichoučku, které právě nastalo, vycouvala z řady pryč. A to jste ještě neslyšeli, jaký výbuch smíchu a můj odchod provázel! Nemohu na to přísahat, ale zdálo se mi, že se neslo za mnou: „Je to úča, je mišuge.“

A kdosi se divil: „A tož ta učí naše děcka?“

Meruňky na koláče jsem naší sousedce nedonesla. Houkla jsem na ni, ať udělá halušky, že meruňky dnes nestály za nic.

AKCE OPS

Dřív se povinné školení pro učitele nazývalo OPS, dnes jsou to akce KVIC, ale neptejte se mě, co ty zkratky znamenají. Jedno ale mají společné, bývají vždy až odpoledne po vyučování a konají se v okresním městě.

Proč ne, je tam nejvíce škol, tedy největší výskyt učitelů, ale proč by si aspoň někdy kolegové z okresního města nemohli vyzkoušet, co to znamená jet na akci OPS? Především je nutné zajistit suplování na pátou a šestou hodinu, to znamená předložit vedení školy přípravu s eventuálním vysvětlením svého didaktického záměru suplujícímu kantorovi, úprk na oběd, někdy čekání, až v jídelně začnou vydávat, to se pak stihne sníst jen polévka, posléze zpět do kabinetu nebo sborovny pro věci, šatna, útěk na autobus. Je výhodou, jede-li na akci OPS někdo autem a posbírá více učitelů.

Náhodou jsme ve středu toto štěstí měli, jelo nás pět na čtyři různá školení. Kolegyně Jiřina se nabídla, že nás vezme. My ji pak necháme jízdné, abychom jí vyjádřili vděk za snadnější cestování.

Jede s námi i pan ředitel. Blížíme se k autu a jeho zajímá, kde si má sednout.

Jiřina se k němu obrátí a odsekne mu: „No, to víte, že dopředu, kdo se bude na vás mačkat?“

Usedneme a jedeme. Alena nás baví historkou z dnešního rána, kdy přišla ostříhaná nakrátko do 7. C, a Tomáš, který právě mazal tabuli, se k ní s údivem naklonil s otázkou: „Paní učitelko, proč jste se tak zřídila?“

Smějeme se. Míjí nás autobus. Vzpomněla jsem si na svůj včerejší odchod ze školy.

„Poslechněte, co se mi včera přihodilo,“ povídám.

„Spěchala jsem na autobus, ale přšelo, vrátila jsem se tedy pro deštník. Vyběhnu ze školy a vidím, jak můj autobus odjíždí. Zamávala jsem, autobus zastavil, já naskočila, sedla si a jeli jsme. Byla jsem ale tak rozčilená, že jsem tam zapomněla deštník. Stavila jsem se sice na ČSAD v Informacích, ale nevím, jestli ho někdo odevzdá.“

„To se s ním radši rozluč,“ na to Eva.

„Ani mi nemluvte o skleróze,“ zapojuje se do debaty Dana. „Já jsem měla dnes pozemky, bylo teplo, takže děti při práci odkládaly bundy a svetry.“

Když končím po dvou hodinách, vždycky musím posbírat jejich svršky, co tam zapomenou a donést jim je do třídy. Už mě to naštválo, takže jsem jim dnes vynadala předem, hned na začátku, že nejsem jejich služka, ať si dají na své věci pozor a neopovází se něco nechat na políčku. Pozemky proběhly v pohodě, je konec, přesto tam jedna bunda zůstala. Chytím ji, vletím do jejich třídy a zařvu: Který blbec tam nechal bundu? Děti se ztišily, začaly se po sobě dívat, pak se rozřehtaly. Máte krátký rukáv, paní učitelko! No, byla to moje.“

Pomalů přijíždíme na náměstí, děkujeme za odvoz a spěcháme na různé školy, kde se akce konají. Zpátky se už dostaneme individuálně autobusem podle délky školení.

Druhého dne, když se scházíme ve sborovně, přichází Jiřina a je nějak zamlklá. Nejdřív ji nesměle pozorujeme, pak na ni Eva spustí: „Co je s tebou, stalo se ti něco?“

Jiřina pomalu usedá.

„Víte, že jsem teprve včera na schůzi OPS pochopila, proč žáci nechodí rádi do školy? Jsou tam samé škaredky.“

„Cože?“ ptáme se nechápavě.

„Jo,“ přikyvuje Jiřina, „připadala jsem si jako na srazu čarodějnic. Pokud tam byly mladé holky, byly střapaté podle

poslední módy až hrůza a ty starší? Jedné cukalo oční víčko, druhé koutek úst, třetí měla podbradek, no, děs!“

Nesměle se po nás rozhlédla a triumfálně pronesla: „My jsme snad nejhezčí sbor na okrese.“

Rozesmály jsme se a Honza, který mezi tím vešel do sborovny a pozorně Jiřině naslouchal, řekl: „To bude tím děvčata, že se umíme smát.“

Ačkoli se s ním někdy hádáme o každou hloupost, tentokrát jsme s ním souhlasily. Smích, to je ten elixír mládí!

BABIČKO, PLETEŠ?

Babičky jsou na světě mimo jiné i proto, aby pletly svetry, čepky, šály, rukavice, a ty nejšikovnější se pustí i do ponožek. Barevný rantlík, horní část hladká, boční přehodit na jehlice na ujímání a posléze rozplétání oček, čímž se vytvoří pata, pak opět plést na čtyřech jehlicích jehlicí pátou.

Když mě při pletení sledovala moje malá vnučka Fabianka, utrousila poznámku, že ji nebaví čekat, až to dopletu, protože prý schválně pletu pořád dokola, abych si s ní nemusela zahrát pexeso. Udiveně jsem zvedla hlavu a poslušně uznala oprávněnost výtky, skutečně pletu pořád dokola. Hrály jsme pexeso celou hodinu a mně se nedařilo vyhrát.

Jednoho dne jsem však rukavice dopletla. Když jsem si je prohlížela, napadlo mě, že by se hodil k nim ve stejných barvách šál. Klubíček bylo dost, dala jsem se tedy do pletení.

Najednou se u mě objeví Fabča, pozoruje mě a pak spustí: „Babí, až dojdeš na konec, to budeš plést v luftě?“

„Kde?“ nechápala jsem sled jejich myšlenek, protože jsem právě počítala, kolik řad mám uplést základní barvou, než ji vystřídám proužky.

„No, ve vzduchu, dyť ti to tykadélko brzo skončí, ne? A vůbec, babičky mají plést v noci,“ dodala rezolutně.

Rozesmála jsem se, Fabča se přidala, a mně nezbylo nic jiného, než uznat její pravdu. Nakonec do Mikuláše mám času dost, prolétlo mi hlavou, a už mi Fabča seděla na klíně a žadonila: „Babí, udělej mi medvěda, kukačku a vrabce.“

Čas letěl jako vždy, když je člověku hezky, nicméně jsem tentokrát šálu včas nedopletla.

„Svatý Mikuláš mi nepomáhal,“ hájila jsem se před Fabčou, „co ty na to?“

„Ale babi, zima bude až na Vánoce a do té doby mi to stihneš uplést, nebo ti pomůže Ježíšek,“ dodala překotně s jistou dávkou starostlivosti. Jako vždy měla pravdu. Šál byl do Vánoc opravdu hotov a sníh přišel až na Štěpána.

Přemítám, odkud to jen ty děti všechno vědí?

BÁJEČNÝ CHLAP

Na aktivu třídních učitelů se semele věci! Posuďte sami, jak podivné je sdělení vychovatelky družiny na dotaz pana ředitele, zda se vypořádala se svěřeným úkolem: „Jistě, oznamuji vedení školy, že se nám podařilo zajistit opevnění ve třídě stran kázně.“

„Prosím?“ udiveně se táže říd'a a družinářka odpovídá: „No, upevnily jsme kázeň, čemu se divíte?“ dotčeně dodává. Ozval se šum, ruch, kdosi vyprskl smíchy. Ředitel třískl pěstí do stolu: „Prosím vás, nechte těch keců, to by bylo opravdu lepší drát kupu peří!“

Kolegyně Svát'a všechny přerušila: „Vážení, komise na matematiku nás bude soutěžit!“

Všichni jsme zvedli hlavu, co tím proboha myslí?

I pan ředitel se zachvěl hrůzou, že má opět přijít inspekce.

„Můžeš to blíže objasnit, paní učitelko?“ obrátil se k ní.

„No, sestavily jsme v předmětové komisi matematiky otázky dle osnov a budeme soutěžit o nejlepší třídu.“

Zástupce ředitele si otřel pot z čela, říd'a se přestal chvět a my ostatní jsme se zklidnili. Jen Josef, rošťák, se na Svát'u dlouze zadíval, poklepal si na čelo a zavrtěl hlavou. Musela jsem se usmát tomuto výmluvnému gestu, ale Svát'a se škaredě zamračila a zahrozila mu. Následovala samomluva poradkyně pro volbu povolání a diskuze. Po ní jsme skončili.

Pomalou jsme se rozcházeli, v tom příběhne kolegyně Mirka k Růžence, předkloní se, vyhrne si halenku, ukazuje holá záda a spustí: „Růžo, podívej se, tvůj muž měl pásový opar, je to ono?“ Růženka si ji změří pohledem a odsekne: „A co bys nechtěla, aby můj chlap všechno měl?“

Mirka spustí halenu a uraženě odchází.

„Ukažte holky, co to máte za fotku?“ přidávám se i já k hloučku, který prohlíží nějakou fotografií.

„No, to jsem já, to jsem se právě vrátil z mateřské,“ holedbá se Láďa.

„Z mateřské dovolené?“ ptáme se.

„Ale ne, mateřskou měla manželka, já se vrátil z vojny, nechápete?“

„Jo, už to chápeme,“ chlácholí ho Eva. Dívám se na fotografii. Je na ní mladý učitel se svou třídou.

„A ten šikovný chlap, to jsi ty?“ rýpne ho Věra.

„To víš, že jsem to já, já jsem byl šikovný kluk,“ kasá se Láďa a vytahuje další, značně ohmatanou fotografií. Je na ní třída s nějakou starší paní učitelkou sedící uprostřed. Láďa hrdě ukazuje na kluka vedle učitelky: „To jsem já!“

Kolegyně Smetanová si prohlíží fotku: „A prosím vás, proč máte kolem sebe takový nepořádek?“

„Ale, nás měla stará Smetanová,“ teď se zarazí, podívá se na kolegyni Smetanovou a omlouvá se: „Promiňte, to není na vás, my jsme ji chtěli naštvat, ona byla strašný pes, tak jsme se domluvili, až se budeme fotit na konci roku, že každý odhodí na zem skrčený papír.“

Rozesmáli jsme se. Vida, tak i tenkrát byli rošťáci.

„Kdo by to na tebe řekl?“ poznamenal Jarek.

Hle, i z rošťáka může vyrůst báječný chlap.

BOŽE, BOŽE!

Je krásné zářijové odpoledne. Vracím se pomalu domů ze školy a v hlavě se mi odehrávají některé okamžiky uplynulého dne. Vzpomínám na svou kolegyni, kterou je nejdřív slyšet a pak vidět, protože to její „ach jó,“ nebo „bože, bože“ předbíhá rohy chodeb školní budovy. Dokonce ji podezřívám, že je to její mantra. Jak jinak si vysvětlit, že právě jimi okomentovala obložený chlebiček a zákusek, který jsme dostaly od kolegyně. Na svou omluvu se přiznala, že i ředitele na hospitaci uvítala slovy „bože, bože.“ Když se zeptal, co tím míní, tak jí vyletělo „ach jó.“

Na následném rozboru hodiny prý první otázka ředitele byla, jestli si nepotřebuje odpočinout. Nic zlého netušíc odvětila: „Bože, bože, to bych chtěla.“

Šéf prý zrudl, myslel, že si z něho dělá legraci, vzápětí však polil ruměnec kolegyni, protože si uvědomila, že to nebyla právě vhodná odpověď.

S pokorou tedy usedla na židli, mlčky vyslechla rozbor hodiny a bez mrknutí oka ho podepsala. Když nám o tom vyprávěla, už se smála, ale když její poslední slova byla „bože, bože“, zarazila se.

Jedna kolegyně jí rychle přispěchala na pomoc: „Nic si z toho nedělej, prosím tě, ukaž mi kantora, který není pošuk!“

Asi něco na tom bude. Když jsem přišla domů, všimla jsem si, že mě dcera potají pozoruje. Mé nervozity mě zbavila až její otázka:

„Mami, můžu se tě něco zeptat?“

„Jistě,“ já na to.

„Není ti nic?“

„Jak to myslíš?“ podivila jsem se.

„Víš, když jsem tě potkala po vyučování u jídelny, říkám ti: Mami, ahoj, jdeš už domů? A tys mi řekla: Dobrý den!“

Zarazila jsem se. „Vážně?“

„Fakt,“ kývnutím hlavy potvrdila dcera.

„No, to jsem tě asi nevnímala, promiň.“

Omluva byla přijata, kradmé pozorování mé osoby zmizelo, neboť pozornost mého potomka se soustředila na namazaný krajíc. A já jsem si v tom okamžiku uvědomila, jak moc svou rodinu potřebuji a jak jsem šťastná, že mě berou takovou, jaká jsem.

BUDE PRŠET

Jak ty děti byly dnes na hodinu nepřípravené, musel jsem znovu učit, co jsem učil minulou hodinu. Chápu, že převádění jednotek je pro žáky v šesté třídě těžký oříšek, ale kdyby se doma naučili, co znamenají předpony: kila, centi, mili, mnohem snáz by matematiku chápali. Vždyť to je jako jezdit autem a neumět dopravní značky, zlobil se v duchu matik Olda, jak mu děti říkaly.

Ve třídě se setmělo, šedé mraky za oknem se výsměšně na pana učitele šklebily.

„No, to jsem toho zase dneska probral, něco jiného člověk zapíše do třídní knihy, a něco úplně jiného pak probere. Ještě že dneska nemám hospitaci.“

„Pavle, dej pokoj,“ oslovil žáka, který asi šestým smyslem vycítil chvilkový úlet myšlenek pana učitele a poslal proto na svůj první a zřejmě poslední let po třídě papírovou vlaštovku, která byla odchycena obratnou rukou učitele a uhnížděna v odpadkovém koši.

„Kdo má dnes službu ve třídě, proč je kolem koše takový svinčík? Uklidit!“ zaburácel učitel.

Z lavice se neochotně vysoukala jedna dívka. Zatímco štítivě brala do rukou vše, co leželo mimo odpadkový koš, a dělala při tom posunky a grimasy, až se čahoun Lojza chechtal, pan učitel mrkl na hodinky a zděsil se. Propána, už bude zvonit, venku se tak stmívá, to asi bude pršet, a on musí ještě uči-vo shrnout!

Zahromoval tedy: „Tak už zavřete ty sešity, bude pršet!“ V nastalém údivu se všechny oči stočily k oknu, pak nahoru ke stropu, vzápětí k panu učiteli.

V hurónském smíchu zanikl i zvonek oznamující konec hodiny. Takže úprk pana učitele ze třídy byl vlastně v souladu se školním řádem.

BURAČKY

„Děti, bude Večerníček!“ zavolala maminka z balkonu do parku, kde si na hřišti hrály děti.

Zatím jim připravila večeři, aby, až si umyjí ruce a podívají se na Večerníček, mohly povečeřet, okoupat se a konečně vklouznout do postýlek. Na to se maminka popravdě těšila nejvíc. Jeník s Evčou jsou jako velká voda, je jich všude plno, až jí jde z jejich dotazů a poznámek hlava kolem.

Když si postěžovala u tatínka, jenom se smál, že to s dětmi neumí. Jemu se to povídá, celý týden je pryč, přijíždí v pátek večer a na děti se už těší, zatímco já jsem z nich za ten týden pěkně utahaná, bručela maminka.

Dveře se rozlétly, děti vběhly do obýváku a hned k televizi. Tatínek už ji pustil a děti se uvelebily vedle něho na pohovku a stulily se k němu.

Maminka nakoukla z kuchyně, chtěla je poslat umýt, ale protože hlasatelka právě oznamovala, že bude Večerníček, tiše dveře přivřela. Paní moderátorka chtěla působit i výchovně, proto spustila: „Milé děti, měly byste si rychle uklidit hračky, aby z vás rodiče měli radost, protože za chvíli bude Večerníček.“

Jenda chtěl něco říci, ale protože už se ozvala znělka Večerníčku, mlčel.

Pohádka nestála za moc, dětem se nelíbila. Nastal okamžik, kdy se skřítek Večerníček s dětmi loučil svým pozdravem „dobrou noc!“

Evča ještě seděla, ale Jeník zatahal tatínka za rukáv: „Vidíš, máš nám dát buračky!“

„Cože?“ znejistěla hlava rodiny.

„No, dyť ta paní v telce přece říkala, že nám máš udělat radost a koupit buračky.“

Právě přicházela maminka a s podivem naslouchala, cože má tatínek udělat.

„Ale ne,“ rozesmála se Evča, „máme si uklidit hračky, aby tatínek s maminkou měli radost.“ Vběhla do dětského pokoje a s bodrým „už to mám“ se vrátila do koupelny, aby se mohla okoupat jako první.

Tatínek pohladil Jendu po tváři a kajícně přislíbil, že zítra opravdu buračky koupí. A od té doby přestal mamince vyčítat, že to s dětmi neumí.

CO SI DÁTE?

Každá škola se od jiné liší svým vzhledem, lokalitou, umístěním. Staré školy jsou většinou u hlavních cest, po kterých, pravda, kdysi nejezdilo jedno auto za druhým, liší se i výzdobou, květinami, a v neposlední řadě vedením školy, učitelským sborem a sborovnou. Ta poslední jmenovaná místnost je velmi důležitá. V ní vznikají rozhodnutí, která mají vliv na snížený stupeň z chování či na nedostatečný prospěch z jednotlivých předmětů. V ní se také přčasto stahují mračna nad jmény některých žáků, a naopak bývá vyzdvižen ten žáček, který píše úlohy, učí se, je slušný a zdvořilý.

Přiznám se, že já mám radši milé rošťáky. Ze zkušenosti vím, že tito žáci umějí pozdravit a zastavit se na kousek řeči i po letech, zatímco často ti zdvořilí projdou kolem mě, jako by mě neznali. Prostě už nepotřebují být slušní, jsou na vysokých školách. Bohužel netuší, že je čeká dlouhá těžká cesta života.

Sborovna se také prezentuje zvláštním druhem nepořádku, ve kterém se vyzná jen dotyčný učitel. Několikrát jsem se kdysi pokoušela uklidit na stolech, vyházela jsem všechny prázdné krabice plné zbytečností – jako jsou polámané tužky, propisky, nefungující nůžky a podobně, ale vždy jsem se se zlou potázala.

Ukázalo se, že prázdná krabice bude potřebná na výkresy, ta druhá na portfolio a rozbité nůžky a zlomené tužky už půl roku shromažďuje výtvarník, aby sestavil žákům zátiší s květinou a tužkami.

Vzdala jsem to. Navíc, bylo mi vyčteno, že mám mnoho tvůrčího elánu, se kterým si nevím rady, proto mě jmenovali kulturní referentkou ROH. Úkoly se na mě jen hrnuly, bylo toho víc, než jsem čekala, už dávno jsem nepořádek ve sborově přestala vnímat.

Památečným se stal můj dotaz ke kolegům: „Prosím vás, budeme slavit MDŽ řezem, nebo večerníčkem?“

Divila jsem se nastalému tichu, poté se Ladislav ujal slova: „To vás máme na MDŽ řezat, nebo vyprávět večerníčky?“

Ted' jsem z toho byla celá tumpachová zase já. Rozčílila jsem se: „Vždyť jste minule říkali, že není nad větrníky se šlehačkou, když jste měli ke kávě žloutkové řezy!“

Ve sborově vybuchl smích. Láďa se mě snažil ukonejšit: „Milá zlatá, to víš, že ne řezy, ale větrníky, nemůžeš si je ale plést s večerníčky!“ To už jsme se smáli všichni.

Ještě dlouho potom, když jsem připravovala pohoštění na schůze, porady či výročí, si mě ty lstivé duše dobíraly: „A co bude ke kávě, nebudou večerníčky?“

ČERVENÉ TRENÝRKY A BÍLÁ TRIČKA

„Věro, na slovíčko,“ ředitel zastavuje kolegyni cestu. No, to zas bude monolog, tak proč proboha říká na slovíčko, blesklo Věře hlavou, vždyť snad vidí, že jsem oblečená a spěchám na autobus.

„Věro, právě mi volali, že starší žáci – chlapci, mají zítra zápas ve fotbale. Je bezpodmínečně nutné, aby měli všichni stejný cvičební úbor – červené trenýrky a bílá trička, prosím tě, zařid' to, jsou většinou z tvé třídy!“

Věra mrkla na hodinky.

„Nemohl by to klukům říct někdo jiný? Já letím na autobus, pane řediteli, fakt spěchám, něco mám!“

Stejný pohyb udělal i vládce školy a chladně jí oznámil: „To stihneš.“

Jo, stihnu, leda že by měl autobus zpoždění, projelo jí hlavou, ale poslušně se otočila, vyběhla do poschodí a vběhla do své třídy. Měla štěstí, děti nebyly přestěhovány, ale třída byla poloprázdná.

„Franto,“ obrátila se na jednoho chlapce, „prosím tě, napiš na tabuli, že zítra je soutěž ve fotbale a všichni ať mají červené trenýrky a bílá trička! Jasně?“

„Jasně,“ kývl oslovený žák.

Věra se bleskově otočila k úprku na autobus, ale ještě zahlédla, že Franta bere křídu a jde k tabuli.

Bude to dobré, utěšovala se. Snad to nedopadne jako posledně při místním přeboru, kdy tři kluci nepřišli v červených trenýrkách. Šéf jí za to vynadal, že není ani schopna zajistit, aby se hráči objevili ve stejném úboru. Že nakonec vyhráli, toho si nějak zapomněl všimnout.